

Տարեկան վերը 10 բուրջի, կես տարվանը 6 բուրջի, Առանձին համարները 7 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ». կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և առն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ:

ՄՇԱԿ

ԹԻՖԼԻՍԻ ԿՐԵՂԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ վարչութիւնը հրատարակում է ցանկացողներին յանձն առնել զինքնաշարժային ճէր-Աստուրովի նախկին տան կապալը, որը գտնվում է Թիֆլիսում, Երևանեան հրապարակի վրայ, Պուշկինսկայա փողոցի և Միջին-փողոցի անկիւնում: Պայմանագրերը կարելի է առնել Ընկերութեան վարչութեան մէջ ամեն օր, առաւօտեան 11 ժամից մինչև 1 ժամ կէսօրից յետոյ: Յայտարարութիւնները կընդունվեն մինչև ներկայ ապրիլ ամսի 20-ը Ընկերութեան վարչութեան մէջ, Սերգիեյեւսկայա փողոցում, Ամիրազովի տանը: 2—3

ԲՈՎԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կնոջ դիրքը ամուսնութեան մէջ.— ԵՆՐՈՒՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Առողջական վերահսկողութեան նախագիծ. Կամակ Արագայից. Կամակ Հարություն. Կամակ Խաչատրյան. Կամակ Մարտիրոս.— ԱՐՄԱՐՈՒՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Ամբիկ. Պարսկաստան. Արարիկ Մարտիրոս.— ԻՍՏԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ.— ՀՆՈՒԱԳՈՒՆԵՐ.— ԲՈՐՍՍ.— ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— ԲԱՆԱՍՏՐԱԿԱՆ. Կամակ Կարապետեան ժամանակները:

ԿՆՈՋ ԳԻՐԲԸ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ ՄԵՋ

Եթէ ընդունեք, որ իրար մէջ որ և է բարոյական թէ նիւթական անհամաձայնութիւն ունեցող, իրար չը յարմարվող իրարից բաժանվել իրարից հեռանալ ստիպված երկու ամուսինները անպատճառ անբարոյական, փչացած, անտառի մարդիկ չը պետք է լինեն, — ուրեմն պետք է ընդունենք և այն հայեացքի սխալ լինելը թէ ամուսիններից մինին ապահարգան և նորից պատկերել իրաւունք տալու համար անպատճառ հարկաւոր է որ ամուսիններից երկուրդը անբարոյական լինի:

Իսկ եթէ ընդունեք, որ բացի ամուսիններից մինի ֆիզիկական կամ քաղաքացիական մահից, բացի ապացուցված անբարոյականութիւնից, խեղաբարոյութիւնից, կամ սեռական անընդունակութիւնից՝ կարող են լինել ամուսինների իրարից բաժանվելու համար շատ ուրիշ պատճառներ, որոնք ամուսիններից ոչ մինին և ոչ միւսին չեն արատաւորում, կամ ամուսնական կեանքին անընդունակ դարձնում, — այն ժամանակ չենք կարող չընդունել, որ կարող են լինել բազմաթիւ դեպքեր, երբ ամուսիններից երկուսն էլ իրարից բաժանվելուց յետոյ, կատարել իրաւունք պետք է ունենան, երկուսն էլ իրանց կողմից՝ նորից ամուսնական կապեր կապելու:

Երևակայեցէք այսպիսի դեպք. ամուսիններից ոչ մէկը ոչ մեռել է, ոչ դատաւարանով իրաւունքների զրկվելու է դատաւարաւորվել ոչ խեղաբար է, ոչ սեռական ան-

ընդունակութիւն ունի, ոչ էլ վերջապէս, անբարոյական է, այսինքն չունի այն արատաւորող կամ ամուսնական կեանքին անընդունակ դարձնող յատկութիւններից ոչ միւսը, որոնք իրաւունք են տալիս մեր եկեղեցուն ամուսիններից մինին ընդմիշտ դատաւարան չը չամուսնանալուն, իսկ միւսին շնորհել նոր ամուսնական կապեր կապելու միջոց, այլ ամուսիններից երկուսն էլ համարաւորական են, համարաւոր են, համարաւոր են իրանց բոլոր քաղաքացիական իրաւունքները միեւնոյն են, միայն թէ իրար յարմարվող իրար հետ ապրել չեն կարող կամ բուն անձնական բնաւորութեան արբերութեան, կամ նիւթական երկպառակութեան պատճառով և այլն... Մի թէ այդ տեսակ զիպուածներում արդար է, որ ամուսիններից մէկը միայն իրաւունք ստանայ նորից ամուսնանալու, այսինքն իր քաղաքացիական անընդունակ իրաւունքներից օգտվելու, իսկ միւսը զրկված լինի այդ նոյն իրաւունքներից:

Եւ մի թէ երբ որ իրարից բաժանվել ստիպված ամուսիններից ոչ մէկը ոչ անբարոյական է, ոչ խեղաբար է, ոչ անուսնական կեանքին անընդունակ է, — դարձեալ պետք է շինձու կերպով հնարել, սարքել մէկի համար անբարոյականութեան իրողութիւնը, միւսին ապատեղութիւն տալու, սորից ամուսնանալ իրաւունք ունենալու համար:

Եւ իրաւ, ամուսիններից մէկին ապահարգան շնորհելու համար, մեր եկեղեցին, երբ չէ կարող ապացուցելու ունենալ միւսի կամ քաղաքացիական իրաւունքի լինելու, կամ խեղաբարութեան, կամ վերջապէս սեռական անընդունակութեան մասին, անպատճառ պահանջում է որ ապացուցվի նրա անբարոյականութիւնը: Եւ ահա սպառնում է հեռանալ վկայութիւնը. սուտ վկայներ կեղծ վկայութիւն են ստորագրում, որ այս ինչ կնոջ կամ այս ինչ մարդուն իրանց աչքերով տեսել են ամուսնական անհամարաւորութիւն կատարելիս, անձամբ ներկայ են գտնվել սիրային յանցանքի կատարման նոյն իսկ րօպէին:

Կրա հետեւանքն ի՞նչ է լինում, այն, որ

ամուսնական հարցերի մէջ միակ ձեռնհաս, ամուսնական կապերը կապելու և այդ կապերը խզելու միակ իրաւունք ունեցող իշխանութիւնը, մեր եկեղեցին, ձգտելով իր այդ տեսակ խիստ օրհնեցողիկ իր այդ սահմանափակումներով ստատել, սանձահարկ ամուսիններին, պարտաւորեցնել նրանց անպայման և անտրտուն ամուսնական լուծուցումը, բարոյականութիւնը պահպանել ամուսնական կեանքի մէջ, երկուց ներշնչելով թէ հակառակ դեպքում ստիպված կը լինի անբարոյական հռչակել, իրաւունքով անընդունակ կողմերից միւսին, — հասնում է միմիայն այն հետեւանքին, որ ժամանակակից ամուսնական հաստատութիւնը, երբ անհրաժեշտութեան մէջ է գրվում խզվելու, ամուսիններից երկուսն էլ անկարող լինելով ձեռք բերել ազատութիւնը, այլ ևս աւելորդ էլ են համարում զիմեջ եկեղեցական դատի որոշման, քանի որ շատ լաւ գիտեն թէ խընդիրը անխուստիելի հետեւանքը անպատճառ այն պէտք է լինի, որ իրանցից մէկն ու մէկը անպատճառ պէտք է անբարոյական հռչակվի, իր վրա անստատեղութեան գրոշմ կրելով, և ահա դրանք աւելի բարեւոր են համարում, չը դիմելով եկեղեցական իշխանութեան միջամտութեանը, պարզ միմեանցից բաժանվել և ամեն մէկը ջոկ ջոկ ապրել: Շատ անգամ էլ մարդը սխալ է ապրել մի այլ կնոջ հետ, կնոջ մի այլ մարդու հետ: Եւ այժմ մեզ մօտ և մեր հասարակական ամեն դասակարգերում, թէ քաղաքներում և թէ զիւղերում կատարվող այդ տեսակ անթիւ անհամար բաժանումները, որոնց նոյն իսկ արդեք այլ ևս չէ լինում գաւազների գոյութիւնը շատ ուսանելի են, այդ տեսակ ամուսնական բաժանումները էլ էլ անուսնական ամուսնացուցութեան հետզհետեւ բազմացող և արդէն ահապահ թելին հասած իրողութիւնը ցոյց է տալիս, ինչպէս և շատ ուրիշ զիպուածներում, թէ օրհնեք հնացել է իսկ կեանքը առաջ դնելով դնում է մեր առջև իր անողորմ պահանջները:

Ինչի մէջն են կայանում այդ անողորմ պահանջները. նրա մէջ, որ երկու ամուսիններից, որոնք իրարից ստիպված են բաժանվել, միջոց ստիպել կրկին օրինական ամուսնութեան մէջ մտնելու, փոխանակ ձարահատում կամ իրաւունքի զրկութեան մէջ, կամ ապօրինի ամուսնական կեանքով ապրելու, երբ որ բաժանվող ամուսիններից ոչ մէկը ոչ խեղաբար է, ոչ սեռական անընդունակ է, ոչ անբարոյական է, ոչ անուսնական է, ոչ անհամարաւորութիւն կատարելիս, անձամբ ներկայ են գտնվել սիրային յանցանքի կատարման նոյն իսկ րօպէին:

Կրա հետեւանքն ի՞նչ է լինում, այն, որ

ցից մեզ մի հետք անգամ չէ մնացել: Այս վերջին անգամները Ե. Մորիս բացատրում է նրանով որ այդ թշնամի կենդանիների մարմինը սկզբում եղել է կալուղ և առանց մի որ և է պինդ, քարանալու ընդունակութիւն ունեցող կազմակերպութիւններ: Նախապատմական ժամանակներում, երբ մեր հողային գիտի մակերևոյթը ամբողջապէս ջրով էր ծածկված, գոյութիւն են ունեցել միայն ջրային կենդանիները, որոնց մարմինը սկզբում եղել է բոլորովին կալուղ և ակալու, այս կենդանիներից մեծը ուսում էր փոքրին, ուսուցող թուլին և այլն: Ե. Մորիս այս բոլոր կենդանիներին բաժանում է երկու դասերի՝ զանազան կենդանիներ (Nahrungsthiere):

Որովհետև վերոյիշեալ գոյութեան կուռում երկրորդ դասակարգի կենդանիների գոյութիւնը վերին աստիճանի անապահով էր և նրանց կեանքը միշտ վտանգի էր ենթարկված, ուստի պէտք էր նրանք վերջի վերջ մտածէին իրանց ինքնապաշտպանութեան մասին, — և ահա դարերի ընթացքում այդ կենդանիները փոքր առ փոքր ծածկում են իրանց մարմնի մակերևոյթը մի տեսակով:

Ներքին գործերի միջնորդութեան բժշկական դեպարտամենտը, քաղաքների վրա մշտական սահմանափակ վերահսկողութիւն ունենալու համար, մի նախագիծ է մշակել: Այդ նախագիծը համարում են քաղաքներում, ուր քաղաքային կառուցողութիւններն են մտցրած, քաղաքային վարչութիւններին կից՝ քաղաքային սանիտարական խորհուրդներին ստատուելու: Այդ սանիտարական խորհուրդներին ստատուելու նախագիծը (որը բժշկ պէտք է լինի), քաղաքային դռնապի չորս սանիտարներ, երկու սանիտարական հոգաբարձու, երկու սանիտարական բժշկ, զեմտոյժից նշանակված սանիտարական վերահսկողութեան ներկայացուցիչը, հիւանդանոցների տեղական տեսակ պինդ կեղեղով զբաղու: Այսպէս փոքր ինչ պաշտպանված լինելով թշնամուց «ստուգի կենդանիները» սխալում են աւելի զարգանալ ու թուլ շատանալ:

Բայց երկար չէ տևում նրանց այդ քաղաքորդութիւնը: «Յախոյախող կենդանիները», որոնք մինչև օրս ընդունակ և սովոր էին միմիայն կալուղ (փափուկ) կերակրել, որը այժմ սակաւ էր, սկսում են իրանց կողմից զարգացնել դարերի ընթացքում իրանց բերանի մէջ ստամոքսը, — և ահա դրանք ու ատամը սկսում են իրար հետ միջոց: Ջրահակիր կենդանիները թէպէտ և աւելի միջոց է զբաղանում էին իրանց զրահը, բայց ինչ օրուտ, քանի որ նրանց թշնամիները նոյնպէս աւելի ու աւելի զարգացում էին իրանց ստամոքսները: Այս միջոցն հետեւանքը լինում է այն, որ ատամն ու զրահը անպահ ու անսահման զարգանալուց համարեալ բոլորովին կորցնում են իրանց սկզբնական նշանակութիւնը և դառնում են իրանց տէրերի համար աւելորդ ծանրութիւն:

Ջրահակիր կենդանիները իրանց զրահի առաջին ծանրութեան պատճառով այլ ևս անընդունակ էին ազատ շարժվել իսկ այս հանգամանքը նրանց զարգեալ վտանգի էր ենթարկում: Ուստի

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ՆԱԽԱՊԱՏՄԱԿԱՆ ԺԱՄՆԱԿՆԵՐԻՑ *

Բուն դիտողութիւնը և երևակայութիւնը թէ և երկու բոլորովին տարբեր և մի և նոյն ժամանակ իրար հակառակ ու հակասող ոյժեր են, բայց այնու ամենայնիւ պատահում են դեպքեր, երբ ոչ դիտողութիւնը և ոչ մարդու երևակայութիւնը առանձին մէկը միւսից անկախ չեն կարողանում զննել այս կամ այն հարցը, բացատրել այս կամ այն երևոյթը, և երբ միայն այդ երկու ոյժերի փոխադարձ ներդրանակութիւնը կարող է լինում ստատեակի եզրակացութիւնները թէպէտ և գիտնականօրէն չեն կարող բոլորովին անսխալ և անհերքելի ընդունվել, բայց այնու ամենայնիւ նրանք շատ անգամ լինում են վերին աստիճանի հետաքրքիր: Կրտսերանքը շատ անգամ

հիմնվելով այսպիսի երևակացութիւնների վրա, մինչև անգամ գուշակում է մտաւորապէս ապագայում լինելու երևոյթները: Վերջերս, երբ ընդգէտ պ. Շարլ Մորիս (Յիլադէֆիլպոլ) զբաղված էր կենդանիների ծագման հարցով (Thierentwicklung), մի հանգամանք այս վերջինում նրան անհասկանալի է երևում, ուստի և դարձնում է իր վրա նրա ուշադրութիւնը:

Արդէն դիտողութիւնը ապացուցել է, որ նախապատմական ամուսնային այն բոլոր կենդանիները, որոնց քարացած մնացորդները աճողվել է գտնել հողային գիտի կեղծի գանազան շերտերում, բոլորը ունեցել են իրանց մարմնի մակերևոյթի վրա պինդ կեղեցիկ, նրանք բոլորն էլ եղել են զրահաւոր (gepanzerte Thiere):

Թէ ինչ կարող էր լինել այս երևոյթի պատճառը, կամ թէ ինչ բանի է նա ապացուց, — ահա այն հարցը, որը հետաքրքրեց պ. Շ. Մորիսին: Անշուշտ վերոյիշեալ կենդանիների գրահակիր լինելը պէտք է որ իր հիւսիս ունենար: Ջրահողաւորական մի դէպք է, որը գործարկում է թշնամու դէմ ինքնապաշտպանութեան համար: Ուրեմն ընդունել և ենթադրել, որ գրահակիր կենդանիներն էլ ունեցել են թշնամիներ, բայց որոն-

* «National Zeitung» քաղաքային:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԵՐԱՀՍՎՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾ

Ներքին գործերի միջնորդութեան բժշկական դեպարտամենտը, քաղաքների վրա մշտական սահմանափակ վերահսկողութիւն ունենալու համար, մի նախագիծ է մշակել: Այդ նախագիծը համարում են քաղաքներում, ուր քաղաքային կառուցողութիւններն են մտցրած, քաղաքային վարչութիւններին կից՝ քաղաքային սանիտարական խորհուրդներին ստատուելու: Այդ սանիտարական խորհուրդներին ստատուելու նախագիծը (որը բժշկ պէտք է լինի), քաղաքային դռնապի չորս սանիտարներ, երկու սանիտարական հոգաբարձու, երկու սանիտարական բժշկ, զեմտոյժից նշանակված սանիտարական վերահսկողութեան ներկայացուցիչը, հիւանդանոցների տեղական տեսակ պինդ կեղեղով զբաղու: Այսպէս փոքր ինչ պաշտպանված լինելով թշնամուց «ստուգի կենդանիները» սխալում են աւելի զարգանալ ու թուլ շատանալ:

Բայց երկար չէ տևում նրանց այդ քաղաքորդութիւնը: «Յախոյախող կենդանիները», որոնք մինչև օրս ընդունակ և սովոր էին միմիայն կալուղ (փափուկ) կերակրել, որը այժմ սակաւ էր, սկսում են իրանց կողմից զարգացնել դարերի ընթացքում իրանց բերանի մէջ ստամոքսը, — և ահա դրանք ու ատամը սկսում են իրար հետ միջոց: Ջրահակիր կենդանիները թէպէտ և աւելի միջոց է զբաղանում էին իրանց զրահը, բայց ինչ օրուտ, քանի որ նրանց թշնամիները նոյնպէս աւելի ու աւելի զարգացում էին իրանց ստամոքսները: Այս միջոցն հետեւանքը լինում է այն, որ ատամն ու զրահը անպահ ու անսահման զարգանալուց համարեալ բոլորովին կորցնում են իրանց սկզբնական նշանակութիւնը և դառնում են իրանց տէրերի համար աւելորդ ծանրութիւն:

Ջրահակիր կենդանիները իրանց զրահի առաջին ծանրութեան պատճառով այլ ևս անընդունակ էին ազատ շարժվել իսկ այս հանգամանքը նրանց զարգեալ վտանգի էր ենթարկում: Ուստի

ցից մեզ մի հետք անգամ չէ մնացել: Այս վերջին անգամները Ե. Մորիս բացատրում է նրանով որ այդ թշնամի կենդանիների մարմինը սկզբում եղել է կալուղ և առանց մի որ և է պինդ, քարանալու ընդունակութիւն ունեցող կազմակերպութիւններ: Նախապատմական ժամանակներում, երբ մեր հողային գիտի մակերևոյթը ամբողջապէս ջրով էր ծածկված, գոյութիւն են ունեցել միայն ջրային կենդանիները, որոնց մարմինը սկզբում եղել է բոլորովին կալուղ և ակալու, այս կենդանիներից մեծը ուսում էր փոքրին, ուսուցող թուլին և այլն: Ե. Մորիս այս բոլոր կենդանիներին բաժանում է երկու դասերի՝ զանազան կենդանիներ (Nahrungsthiere):

սուչը, պոլիցիայի առաջ բերվելը (այն քաղաք- ներում, ուր կայ) և տեղական բժշկական վարչու- լության կատարելիքը:

Քաղաքային սանիտարական խորհուրդներին կեն- թարկվեն ժողովրդական առողջութեան վերա- բերեալ բոլոր գործերը: Առանձին դէպքերում՝ համաճարակումները առաջն առնելու համար, քաղաքային սանիտարական խորհուրդները տեղա- կան արմատապարհ միջոցներով դիմել որոնք նա- խատեսնված են քաղաքային էպիդեմիոլոգիայի և սանիտարական օրէնդրոսի միջոցներով, աչքի առ- վել ունենալով նմանապէս և տեղական սանիտա- րական և այլ պայմանները:

Հարցադրելով մարդաբանական լրագիրներին տուած այդ տեղեկութիւնները, չենք կարող չաւելացնել, որ շատ ցանկալի է, եթէ այդ նախադիժը օր առ- աջ հաստատուի և գործադրվի, քանի որ մեր երկրի հակառակական դրութիւնը, ամեն բայէ սպառնում է ժողովրդին այլ և այլ վարակիչ հի- վանդութիւններով:

ՆԱՄԱԿ ԱՍՈՒՅԻՍՈՒՅԻՑ

Մարտի 26-ին

Որքան էլ որ շատ ունենան կրօնական, բա- րոյական և կրթական ուղղութեամբ տպագրված գանազան գրքեր և, մինչև անգամ, եթէ բոլորս էլ գրագէտ ընթերցասէրներ լինենք, այնու ամու- նայնու կենդանի խօսքի կարելիք մշտապէս զգաց- վում է մեր մէջ, աւելի հետաքրքրում է ներգոր- ծում մեզ վրա, քան եթէ ամբիօնից լսած և խօ- սած բառերը մենք կարգաւոր լինեք տպված տառերից: Պարզ ապացոյց. երբ ժողովրդին ծա- նոցանվում է թէ այս ինչ օր խրատ խօսվելու է եկեղեցում, արդէն ամենքը հետաքրքրութեամբ սպասում են այդ օրվան, յաղթելով ամեն հան- գամանքներին, խուռն բազմութիւնը ներկայանում է լեկու բեմից քարոզչի կենդանի բառերը: Մինչև անգամ եթէ քարոզը կամ խրատը ոչինչ նոր միտք էլ պարունակելու չը լինի իր մէջ և եթէ քարոզախօսը բոլոր բառերն անգիր արած էլ լի- նի տպված գրքերից, սակայն, ինչ էլ որ լինի, կենդանի խօսքը իր տպաւորութիւնը թողնում է ունկնդիրներին վրա և մշտ հետաքրքրում:

Այս տարվայ մեծ պատին, կիրակի օրերը, Վրացական այս աստիճանութիւնը վայելում էր կենդանի խօսքերի հաճոյքը եկեղեցու բեմից: Այ- ժում ուրախութեամբ պէտք է յայտնել, որ ու- սուցչական խմբի մէջ ևս յղացել է մի գովելի միտք. կարելի է մի շարք ժողովրդական դաս- խօսութիւն բարոյական, անտեսական և առողջա- պահական տեսակետերից, թողուցութիւն արդէն ստացված է մարմնաւոր լրջանութիւնից: Առա- ջին փորձը կատարելը երեկվան օրը տեղիս աղ- զային դպրոցներին առաջ ուսուցչի պ. Ստ. Մալ- խազեանց: Գասախօսութեան նիւթն էր «Տղայոց դաստիարակութիւնը»: Կատարելի չունենալով քըն- նադատել պ. դասախօսի բացատրած մի քանի հակասական մտքերը (ինչպէս, տղաների ծեծելու առթիւ խիստ արգելքներ դնելից զինի, իրաւունք էր տալիս միայն ստախօսին թակելու և այլն) մենք գործնականը հնորհարում ենք պարունին իր գովելի նախաձեռնութեան համար, յուսալով

եռանդ և պատրաստակամութիւն մշտապէս շա- րունակել այդ գովելի գործը, որպիսին մեծ պա- տիւ է բերում ուսուցչական խմբին: Երկրորդ դա- սախօսութիւնը կարգաւոր է վարժուհի օր. Մամի- կոնեան: Միայն ցանկալի էր, որ հասարակ ժո- ղովրդին մատչելի անելու համար մուտքի վճար չը պահանջվէր, ինչպէս այս առաջին անգամին, որով հաղիւ յիսուն անձի չափ ներկայ էին դա- սախօսութեանը, որովհետև դեռ հասարակութիւ- նը չէ կարող բնական դասախօսութիւն բառի բուն միտքը. նրան գրաւելու, հրատարակելու հա- մար պէտք է ժողովրդականացնել և այնուհետև ծանօթանալով այդպիսի դասախօսութեան նպա- տակի հետ, նա չէ խնայում իր տանն իր կողմիցը մի այդպիսի բարոյական դասարժութեան հա- մար գոհելու:

Երեկվան օրը հայոց Բարեգ. ընկ. տեղական բաժնի հերթական ընդհանուր ժողովը չը կայա- ցաւ, որովհետև 40 անդամից ներկայ էին միայն երեքը—երկու անդամներ և ընդհանուր ժողովի քարտուղարը:

Ամսի 24-ին հիւրը ձգվեց տեղիս գիւղա- անտեսական դպրոցի շինութեանը: Օրհնութեան մաղթանքը կատարում էր ուսուցչ հոգևորականու- թիւնը. շինութեան մի անկիւնի վրա միայն կա- տարեց իր աղօթքը հայ հոգևորականութիւնը: Հանդիսին ներկայ էին վարչական կատարաւ- թիւնները ներկայացուցիչները, պ. քաղաքապետը, ինքնատուր յանձնաժողովը, հայոց և քաղաքային դպրոցների ղեկավարները, քաղաքի ամեն աղիւ և կրօ- նի հոգևոր ներկայացուցիչները և քաղաքացիներ ինտելիգենտ գասախօսիչը:

Տեղիս ազգային դպրոցների սաները, սոների պատճառով, արձակված էին ամսի 24-ից:

Ի.

ՆԱՄԱԿ ՀԱՌՈՒՑԻՑ

Մարտի 27-ին

Հինգերորդ տարին է, որ Ջերբայի գաւառի հայ և թուրք ազգաբնակիչները, գաւառական վարչու- թեան կարգադրութեամբ, պարտաւորված է ամեն մի ծխից մի մշակ մարդ տալ 10—12 օրով, իրանց հացով ու ջրով հայի լծանալի մորեկ միջանակին կոտորելու համար: Այս հինգ տարեկ ընթացքում շատ անշուն վնասներ են հասցրած հաստատու- թիւն վնասակար միջանակը, որովհետև ժողո- վուրդը այժմ համոզված է, որ մորեկը կոտորելով կարելի է նրա տուած վնասից, սովից ազատվել, մինչդեռ քան, երեսուն տարի սրանից առաջ աղօթքներով, մատաղներով էին դուրս գալիս մորեկի առաջ, Աստուծոց ուղարկած բարեու- թիւն համարելով:

Ես չեմ մտապել ինչպէս 12 տարեկան հասա- կում, երբ մորեկը ամպի պէս երկինք էր բարձրա- ցել, արեւի առաջը կարելով մեր հարևանները կաթնով ձաչ էին երկել, կաթնաները զլններին դրել, իսկ մեղանից, մանուկներից ամեն մէկը, պիտէ աման ձեռքներին՝ դրանովնեցնում էինք պղինձները, մորեկներին յետ դարձնելու համար: Այդ ժամանակ աստուածապաշտ կանայք կաթնով երկած ձաչը շերտիով սրկում էին արտերի մէջ, մորեկներին առջև... Անգութ մորեկները կե- ռան ձաչը, ոչնչացրել և չը հաստնացած արտերը

ման և խեղճի ոյժը: Այս վերջին դասակարգի կեն- ղանքներից առաջանում է վերջապէս և մարդը: Գայտվեան համար կռիւ (der Kampfums Dasein) և յարմարվելու օրէնքը (Anpassung) պ. Ծարլ Մօրի- սի թէօրիայի մէջ, ինչպէս ընթերցողը այդ տես- նում է, նոյն զլխատը դերն են խաղում, ինչպէս և Գարվիի վարդապետութեան մէջ:

Բայց Գարվի իր վարդապետութեան մէջ ի միջի ալոց ասում է, որ շատ անգամ կենդանի- ները իրանց զարգացման ժամանակ արտայայ- տում են յետասարկութեան (Rückschlag) մի տե- սակ հակումն. նրանք նորից կրկնում են իրանց նախորդների սղընակալ տեսակները: Այս երե- տվիքը նա անուանում է Էատավիք (Atavismus): Եւ ասա պ. Ծարլ Մօրիսի կարծիքով այդ- պիսի ատավիքի մի օրինակ ներկայանում է մեզ մարդկանց ամբողջ պատմական կենսիցը. նա ասում է, որ մարդիկ, մի քանի տասնակ դարե- լի ընթացքում, իրանց պատմական կենսիցում կրկնում են մի և նոյն երեքները, որոնք հա- բիբաւոր և հազարաւոր դարերի ընթացքում տե- ղ են ունեցել նախապատմական կենդանիների կենսիցում: Մարդկանց մէջ էլ տեղի է ունեցել նոյն գոյութեան համար կռիւ, ինչ որ նախապատմա-

ու հետացան... Գրքանիս հացը չոր կորել ձաթ էր. ինչքան աղաչեցի, չը տուեցին ինձ մի չերեկ այն համով եփած կաթնով ձաչից, ասելով որ մատա- ղից չը պէտք է ուտել, դա Աստուծուն անհան- լի կը լինի:

Այժմ այդ նախապաշարմունքները այլ ևս չը կան: Ներկայ թիւն մորեկի վերաբերմամբ, ու- ախանութիւնը նախազգուշացրել է, թէ չափա- ղանց շատ է լինելու, համեմատելով անցեալ տա- րիների հետ, ուստի և պարտաւորեցրել Ջերբայի վ գաւառի թուրք ազգաբնակիչներին, որ ամեն մի ծուխ երեք ֆունտ մորեկի սերմ ներկայացնի գաւառապետին, իսկ հայ ազգաբնակիչները պարտաւորեցրել է, որ ամեն մի ծուխ քառասուն ցախաւել պատրաստի ունենայ, իր ժամանակին մորեկը կոտորելու, փչացնելու համար, որ լինե- լու է ապրիլ և մայիս ամիսներում: Այս տարի մորեկի սերմը ծախվեց ֆունտը 50 կոպէկով: Սակայն ցաւալին այն է, որ մեր աշխատանքը շատ անգամ դուր է անցնում, քանի որ անհոգ Պարսկաստանից ամեն տարի մորեկները, թեա- ւորվելուց յետոյ, Արաքս գիւղը անցնելով՝ մեր հողի վրա (Մուղան և կեկան անապատներում) ձու են դնում և այսպիսով ամեն տարի մեր ժո- ղովրդի ներգործները կրկնապատկում են, մորեկը կոտորելու մասին: Երբ վերջապէս ուշա- դրութիւն կը դարձնվի Պարսկաստանի անհոգ, անշարժ դրութեան վրա, երեկ այդ մեր հարեա- նից, Պարսկաստանից՝ մեզ մօտ պէտք է մշտ անցնեն այնպիսի աղէտներ, ինչպէս մորեկը, դա- նազան վարակիչ հիւանդութիւնները, և այլն: ***

ՆԱՄԱԿ ԽՊՐԱՌԻՆ

Թիֆլիս, 8 ապրիլի

Պատուական «Մշակից» 38-դ համարում ապա- ճ էր, թէ Երևանաւորի ս. Աստուածածին եկեղեցու երեցիները, ահա չորս տարի է, հաշիւ չէ տալիս ընտրված հաշտաւորներին:

Ոչ թէ չորս տարի, այլ երեք տարին առաջի- կայ մայիսին պիտի լրանայ, ինչ որ ևս երեցիներն ևս և երեք անգամ էլ հաշիւ են տուել հաշա- տեսներին: Ես երեք պ. Աբրահամյան հետևելու յաւակնութիւնը չեմ ունեցած և պատրաստ եմ լինելու... Եւ այդ անգամ հաշիւ տալ, միայն թէ պ. պ. հաշտաւորները ինձ մօտ չնորհ բերելու արիւթիւնը՝ զրպարտելուց զերաղատն:

Խառնակ Բոյախչեանց

ՆԵՐՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՆՁԱՎԻՑ մեզ գրում են հետեւեալը. «Մօտ 10 օր է, որ Գանձակի շրջակայ գիւղերում մորեկը ձուերից դուր է եկել և ահագին քանակութեամբ դաշտերը ծածկել: Տեղական վարչութեան կար- զագրութեամբ գիւղացիք արդէն մորեկը կո- տորում են: Բայց, ինչպէս երևում է, այդ չարիքի առաջն առնելու համար գիւղացիների ոյժը բաւա- կան չէ, այդ պատճառով վարչութիւնը կարգա- դրել է, որ գանձակիցք էլ իւրաքանչիւր տանից մէկ մարդ ուղարկեն՝ քաղաքիս շրջակայ դաշտե- րի մորեկը կոտորելու: Յայտնի է, որ անցեալ

կան կենդանիների մէջ: Այս գոյութեան կուռում մարդիկ նոյնպէս գործ են դնում ինքնապաշտպա- նութեան համար դրան ու սաղապարտ, և չը բա- ականանալով ինքնապաշտպանութեան այս մի- շնոցներով, նրանք փորձում են ամբողջ քաղաքներ մի ընդհանուր դրանով պատել. և ասա այդ պատ- ճառով նրանք սկսում են քաղաքների շուրջը բարձր ու հաստ պատեր շինել. բայց այս միջոցն էլ չը կարողացաւ լիովին ապահովացնել մարդ- կանց դրութիւնը, քանի որ մի և նոյն ժամանակ հնարվում էին այդ հաստ պատերը քանդելու մի- ջոցներ:

Վերջապէս անցնում են դարեր և մարդիկ հա- րում են վաւոր և թնդանութիւն, որոնց ոյժի դէմ ոչ դարձ ու սաղապարտ և ոչ քաղաքների բարձր ու հաստ պատերը ընդունակ են լինում ընդդի- մանալ, ուստի և ժամանակի ընթացքում բոլորու- վին անհետանում են այդ հին գեղեցիկ և նրանց տեղը բռնում են թնդանութիւն ու հրապանը: Եթէ պ. Ծարլ Մօրիսի այն հայեացքը, թէ մարդկանց պատմական կենսիցը ներկայացնում է ատավիքի մի կրկնի, ուղիղ ու անսխալ է, այն ժամանակ այդ թէօրիայի հիման վրա պէտք է ենթադրել, որ ապագայում կը զայ ժամանակ, երբ վաւորի

տարվայ հունձն առատ չըլաւ, բացի դրանից ան- ցեալ ամառը գիւղացիների լծի և կթի տուալի մեծ մասը կոտորվեց, այնպէս որ գիւղացիք՝ քիչ տուալ ունենալով, քիչ էլ պիտի սերմնեն: Հիմա, եթէ այդ սերմնան էլ մորեկն ուտէ՝ այն ժամա- նակ խեղճ գիւղացիք մեծ ներգործեան պիտի մասնակն:

«НОВОЕ ВРЕМЯ» լրագիրը հարգրում է, որ դէպքի առևտրական դասակարգը ինդիլը է նախ կայացրել ժողովրդական միևնախորութեամբ՝ Օրէ սպառում առևտրական բարձրագոյն դպրոց բանա- լու մասին: Օրէնայի վաճառականները արդէն մեծ գումար են ժողովել այդ նպատակով և դպրոցի պրոգրամը արդէն պատրաստ է:

Մայրաքաղաքի լրագիրները հարգրում են որ այս օրերս լոյս տեսաւ պրոֆէսոր Անդրէեվիտև խմբագրութեամբ հրատարակվող «Նացիկոպէդիա» կան բաւարանի» առաջին հատորը:

«Новости» լրագրի խմբագիր Կոսովիչ, դեռե- դած լինելով իր լրագրում մի շարք յորտաւանք Պետերուգիան-Տուլան բանակի մէջ կատարվող դեղծուների մասին, վերջիւնեալ բանակի վարչու- թեան զանգատի հիման վրա դատաստանի են թերակից ամբաստանութեան համար: Պետերուգի- ղի նախնական դատարանը գործը քննելու յետոյ, դատաւարտեց Կոսովիչին 4 ամիս բան- տարկութեան և դատարանի վճիռը իր հաշիւով մի քանի լրագիրներում սպելուն: Կոսովիչը դժգոհ մնալով վճիռից, անց է կացնում գործը դատաստա- նական պալատը:

Վրաց «Երբիս» լրագրում կարդում ենք, որ ինժեներ Ռիձէլսկի, որին յանձնված է կովկասեան սարերի գլխաւոր շէփայի վրա հետախուզութիւն- ների անիւր՝ երկաթուղային գիծ կառուցանելու նպատակով, ներկայացրեց կատարութեանը հետեւեալ առաջարկութիւնը, որովհետև Մուղանի տունից շինվելուց յետոյ մնացել են բազմաթիւ նիւթեր, որոնք կարող են պէտք դալ որ և է եր- կաթուղային գիծ կառուցանելու համար, այդ պատճառով Ռիձէլսկի առաջարկում է այդ նիւ- թերով կառուցանել Անդրկովկասեան երկաթու- ղու մի երկաթուղային ճիւղ, որը պիտի տանի ձիաատրի սաված տեղը, որտեղ գտնվում են մաւրգան էջի հարուստ հանքերը: Ասում են որ կատարութիւնը հասանութիւն է տուել Ռիձէ- վիտև առաջարկութեան:

«Новости Дня» լրագիրը հարգրում է, որ Ես- բուլայի քաղաքի հարուստ վաճառականներից մին, միլիոնատեր Վախրամէի, նուրից 200 հա- զար բուրլի գումար, իր ծննդավայրում, Եսբու- լայում, սիրենիական դպրոց հիմնելու նպատա- կով:

Ապրիլի 5-ին վախճանվեց Թիֆլիսում յայտնի հարուստ Յուլիա Գալիան Ալէշով, որը մեռ- նելով հետեւեալ կտակ է արել. 1) Ժխտկան դրա- րոցներում ուսում առնող գորեցի և թիֆլիսեցի չքաւոր մանուկների դաստիարակութեան գործի վրա նա նուիրում է տարեկան 1000 բուրլի, քը- ան տարվայ ընթացքում. 2) Թիֆլիսի վանքի

և առհասարակ միւս ճաթիվող առարկաների պատճառած չարիքները այն աստիճանի կը սաստ- կանան, որ մարդկութիւնը անկարող կը լինի այլ ևս նրանց զլմանալ, ուստի և ստիպված կը լինի բոլորովին հրաժարվել ինքնապաշտպանութեան այդ ահուկ միջոցներից և զիմել ուրիշ, աւելի նպատակայարմար և խեղացի միջոցի, որպիսին է, օրինակի համար, դիպլոմատիան, որը և այժմ տե- ժում մեծ դեր է խաղում: Ահա մի ենթադրու- թիւն, որը եթէ ապագայում իրագործվի, մի և նոյն ժամանակ կը լինի պարզ և փայլուն ապա- ցոյց մտաւոր ոյժի գործած բարոյական յաղթու- թեան՝ կոպիտ ֆիզիկական ոյժի վրա:

Թէ ոչքան ճշմարիտ են պ. Ծարլ Մօրիսի են- թադրութիւնները, մենք յանձն չենք առնում պա- տասխանել, միայն մեր կողմից մենք կը նկատ տենք, որ այդ թէօրիայի մէջ մեծ դեր է խա- դում հեղինակի վաւ երևակայութիւնը:

Գորպատ, 1. Յովհաննանց

տներին 31-ը 8 թուրք է: Մայիսի 1-ից իւրաքանչիւր ցանկացող իրաւունք կունենայ հետագորով դիմելու դիտարանը, հարցնելու թէ միւս օրը ինչ եղանակ կը լինի, ան պայմանով որ 20 խօսքից բաղկացած պատասխան-հեռագրի համար փող վճարի: «Новое Время» քաղաքը հարգում է, որ խաղաղան պրինցը, Մարկիս-պեան երկրում ճանապարհորդելուց յետոյ, կողմովը Օդեսա, որտեղ, հաւանորէն, կը հասնի մայիսի 8-ին. այդտեղից Մոսկուայի վրայով կը գնայ Պետերբուրգ, ուր կը մնայ մօտ մի շաբաթ: «Новости» քաղաքը դրականապէս հաւատացնում է, որ խաղաղութեան տոմսերով նոր փոխառութեան հրատարակման լուրը անհիմն է:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱ
Ապրիլի 6-ին

Լճագնի վրա 10 ֆունտ արժէ. . .	—	բ.	—	կ.
Բերլինի վրա 100 մարկ	44	>	55	>
Փարիզի վրա 100 ֆրանկ	36	>	15	>
Ռուսի արժէ.	7	>	30	>
Մարսայի կուպոններ	145	>	50	>
Արժանի	1	>	8	>
Բորսայի դիվիդանդներ	5 1/2	և	7 1/2	>
Պետ. բանկի 5% տոմս 1-ին շրջանի .	100	>	—	>
— — — — — 2-րդ	100	>	—	>
— — — — — 3-րդ	99	>	75	>

— — — — — 4-րդ	99	>	75	>
— — — — — 5-րդ	100	>	—	>
— — — — — 6-րդ	99	>	75	>
6 1/2% ոսկեայ ընտան	161	>	—	>
4 1/2% ոսկեայ փոխառութիւն	137	>	50	>
Արեւելեան 5% փոխառ. 1-ին շրջ.	99	>	87	>
— — — — — 2-րդ	99	>	87	>
— — — — — 3-րդ	99	>	87	>
Ներքին 5% առաջին փոխառութիւն .	229	>	75	>
— — — — — երկրորդ	216	>	25	>
— — — — — երրորդ անգ. կալ. բ.	215	>	—	>
Պետական. երկաթուղային ընտան .	100	>	—	>
5 1/2% ընտան	103	>	25	>
4 1/2% ներքին փոխառութիւն	86	>	62	>
5% գրառ. թղթ. անգ. կալ. բանկի .	100	>	—	>
4 1/2% վկայակ. դիւլ. հող. բանկի . .	103	>	25	>
4 1/2% գրառական թղթեր կալուած. փոխ. կրեդիտ. ընկեր. մտաւ. .	142	>	25	>
— — — — — թղթադ.	95	>	—	>

Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. ընկերութեան օրէկացիներ	95	>	62	>
Մոսկուայի քաղաք. օրէկացիներ	93	>	75	>
Օդեսայի	94	>	87	>
Թիֆլիսի	86	>	87	>
Գրառ. թղթ. Թիֆլիսի կալ. բանկի .	99	>	—	>
— — — — — Բուխարայի	99	>	—	>

Ս. Պետերբուրգի բորսայի արամադրութիւնը հանդարտ է:
Խմբագիր-հրատարակող ԳԻՒԳՈՐ ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
Ճարտարական ընթերցանութեան համար
ԽՕԼԵՐԱ

ԵՒ ՆՐԱ ԱՌԱՋԻ ԱՌՆԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ.

ԳԻՆԸ 5 ԿՕՊԵԿ
Հարցնել գրավաճառանոցներում:

2—4

ՀՈՉԱԿԱՒՈՐ ԻՏԱԼԱՅԻ ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ ԳԵՐԱՍԱՆ

ԷՐՆԷՍՕ ՐՕՍԱԻ

ԻՐ ԽՐԲՈՎ, ՆԵՐԿԱՅՈՒՄՆԵՐ ԿԸ ՏԱՅ ՄԱՅԻՍԻ 26-ԻՑ ՍԿԱՍԸ
ՐԷՊԷՐՏՈՒԱՐ. ՕՔՏԵԼԻՍ, ԼՈՒԴՎԻԿ XI, ԳԻՆ, ԱՐԲԱՅ ԼԻՐ, ՈՃՈՒԳՈՐԾԻ ԸՆՏԱՆԻՔԸ,
ՇԵՑԼՈԿ, ՄԱԿԲԵՏ, ՆԵՐՕՆ, ՀԱՄԼԷՏ, ԵՒ ԿՕՐԻՈՒՆ:

Ներկայացումների համար բացված են երկու ԱՐՕՆԸՄԷՆՏՆԵՐ, իւրաքանչիւրը 5 ներկայացում պարունակող: ԱՌԱՋԻՆ արժուքներ կը բաղկանայ «Օթէլլո», «Ոճուպորժի ընտանիք», «Շէյլօ», «Մահիկէտ» և «Ներոն» պիէսաներից, իսկ երկրորդը՝ «Լուդովիկ XI», «Կորիոյան», «Քին», «Արքայ Լիւր» և «Համլէտ» պիէսաներից:

Արժուքներ ընդունվում է թատրոնի կասսայում ամեն օր, 10-ից մինչև 2 ժամ: Արժուքներից ստացված բոլոր փողերը կը յանձնվին Առևտրական բանկը, ուր որ կը պահպան մինչև պ. Բօսաի խմբի գալը: 4—15

Въ редакціи газеты «МШАКЪ» продаются слѣдующія брошюры: 1) «Экономич. Положеніе Турецкихъ Армянъ», публич. лекція Д—ра Г. Арцруни, перев. съ арм. А. Аракелянца. Цѣна 25 к. 2) Die Economische Lage der Armenier in der Türkei ein öffentl. Vortrag von Dr. Grigor Arzruni, übersetzt von A. Amiranjanjanz. Preis 25 k. 3) Die Hungersnoth in Türkisch-Armenien ein Vortrag von Dr. Grigor Arzruni, übersetzt von Amiranjanjanz. Preis 20 kop. Иногородные, желающие получить брошюры, благоволят присылать по 30 коп. почтовыми марками, за каждую брошюру. Адресъ. Тифлисъ, Редакція «Мшакъ», или Tiflis, Redaction «Mschak».

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
ՍԱՅԻ-ՍԱՏԻՐԻ
(Արտակ-Աղէքսանդր-Տէր-Սարգսեան Պարզեանց)
ԲՈՂԲՈՉ
1 զբոյիւր
ԲԱՆԱՍՏԵՂՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Գինը 25 կօպէկ է:
3—5

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱԻՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բ. ՆԱԻԱՍԱՐԻՆԵԱՆԻ
(Կուկիա, վօրոնցովի արձանի հանդէպ)
Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր
ԱՌԱԻՕՏՆԵՐԸ
ՐՈՒԴԿՈՎՍԿԻ—10—11 ժ. ներքին, երկխայոց և կանանց ց.
ԿԻՆԻՔԻՇԿ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆՆՑ—11 1/2—12 ժ. կանանց և երկխայոց ց.
ԲԵՆԿԻԿՎՍԿԻ—11—12 ժ. ականջի, կոկորդի, զթի ց. և օրֆիլիտի (վիրարուծ. և աստամացաւ)
ԱՐՏԵՄԻԵՎ—12—1 ժ. երեքշաբթի, ուրբաթ և կիրակի, կանանց ց.
ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՆՑ—12—1 ժ. ներքին և երկխայոց ց. բացել կիրակի:
ԵՐԵՎԱՆԵՐԸ
ԳԱԳՈՍՄԱԿԻ—5 1/2—7 ժ. կաշուի ցաւերի և սիֆիլիսի.
ՓՈՒՂԻՆԵԱՆ—5 1/2—6 1/2 ժ. ներքին, երկխայոց և ջղալին ց. (էլեկտրօտեքապիա):
ԲԵՆԿԻԿՎՍԿԻ—7—8 ժամ.
Հիւանդանոցում են մանկաբարձուհիք՝ ԵՐԼԱՆԵԿԻԱՆ և ԱՐՄԱԳԻԱՆ:
Վճար—50 կ: Համարորդի (կօմսիլիուսի) համար փոխադարձ համաձայնութեամբ:
Հիւանդանոցի փոխ-վերատեսուչ ՐՈՒԴԿՈՎՍԿԻ

ВЫСОЧАЙШЕ УТВЕРЖДЕННОЕ
ТОВАРИЩЕСТВО
МЕХАНИЧЕСКАГО И ЧУГУННО-ЛИТЕЙНАГО ЗАВОДА

БЕЛЛИНО-ФЕНДЕРИХЪ
ВЪ ОДЕССѢ.

Складъ и производство сельско-хозяйственныхъ и заводскихъ машинъ и орудій, какъ-то:

Постоянныхъ паровыхъ машинъ и котловъ разныхъ системъ и силъ, Мукомольныхъ мельницъ и всякаго рода принадлежностей къ нимъ. Щеретовокъ, вальцовыхъ поставовъ крупосѣкъ, буратовъ и всякихъ другихъ мельничныхъ машинъ системы Г. Даверіо. Лѣсопильныхъ станковъ съ пилами. Конныхъ молотилокъ, и приводовъ, вѣялокъ, соломорѣзокъ, кукурузныхъ молотилокъ—ручныхъ, конныхъ и паровыхъ Прессовъ для винограда и сѣна. Маслобоекъ, брандспойтовъ и пасовъ. Конныхъ грабелей «Голлинсвортъ». Производство котельныхъ работъ и отливка изъ чугуна и мѣди. Выполненіе всякаго рода заказовъ для паровыхъ вальцовыхъ мельницъ, винокуренныхъ, пивоваренныхъ, сахарныхъ и другихъ заводовъ, вагоны для конножѣзныхъ дорогъ. Складъ локобилей, паровыхъ молотилокъ, конныхъ молотилокъ со штифтовыми барабанами и конныхъ приводовъ извѣстной фирмы Клейтонъ и Шутлвортъ въ Линкольнѣ и Вѣнѣ. Главный складъ жатвенныхъ машинъ и косилокъ «Желѣзная рама» и «Континенталь» Джонстона.

Единственный складъ вальцовыхъ станковъ Г. ДАВЕРІО въ Цюрихѣ.

Заводъ имѣетъ свой собственный эллингъ для постройки пассажирскихъ и буксирныхъ пароходовъ, паровыхъ катеровъ, баржъ и проч. и принимаетъ заказы на поднятіе на эллингъ судовъ для исправленія или окраски подводныхъ частей и ихъ корпусовъ. Агентъ въ Ростовѣ нД. Г. Я. Золотухинъ, Николаевскій пер. д. Арт. Яблокова, противъ Реального училища кв. № 8. 5—100 (к. 2.)

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. RAQUET ET COM.
ՅԲԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԻԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Շղթնաւերի կանոնադր և ուղղակի երթևեկութիւն ՄԱՐՍԷԼԻՑ դէպի ԲԱՌՈՒՄ, չորեքշաբթի օրերը, երկուշաբաթը մի անգամ, չորեքշաբթի 7/19 մարտից սկսած
ԵՒ ՓՈՒԱԳԱՐՉ

Բաթումից Մարսել, մանկով Տրապիզոն, Սամսոն, և Կ. Պօլիս, չորեքշաբթի օրերը, երկուշաբաթը մի անգամ, չորեքշաբթի 14/26 մարտից սկսած:

ԲԱՌՈՒՄԻՑ ՇՈՂԵՆԱԵՐԸ ԳՈՐԻՍ ԵՆ ԳԱԼԻՍ

Չորեքշաբթի, 28 մարտի (9 ապրիլի), շղթնաւ ՄԻՆԿԻԼԻԱ, նաւապետ ԺԻՐՈՒՆ:	—	11/23 ապրիլի	—	ԱՐՄԷՆԵԱ,	—	ՄԱՆԿԱ.
— — — — —	—	25 ապրիլի (7 մայիսի)	—	ՄԻՐԿԱՍԻ,	—	ԲՕՇԷԼ.

Տեղեկութիւնների համար ճանապարհորդների և բեռների մասին թող բարեհաճան զիմէլ ընկերութեան ագէնտներին. ԲԱՌՈՒՄՈՒՄ պ. Գարանիօնին, Նաբեղէժույցա, իսկ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ պ. Բէնօնին, նախկին Արժուքնու գալէէէյուս, № 114. 6—10 (շ. և ե.)

Լոյս տեսաւ «ՁՈՒԱՐՉԱԼԻ ԺԱՄԵՐ» վերնագրով մանկական գրքիւր, Ժողովածու հանրակրթների բառարանների, խոսքերի, բերանների, կասկանների, ֆոկլորների և այլն. ընծայ մանուկներին: Նոյապէս նրա բացատրութիւնները «ԲԱՆԱԼԻ» վերնագրով առանձին բրօշուրը:
Աղյուսատախտիկութիւն
ԱԳԱՍ ԱՐԳԱՐԵԱՆԻ
Վաճառվում է կենտրոնական գրավաճառանոցում և պ. Յովսէփ Տէր-Յովսէփեանի խանութում:
Գինն է երկու գրքին ի միասին 50 կօպէկ:
3—4

ԹԻՖԼԻՍԻ ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ԹԱՏՐՈՆ
Երեքշաբթի օր, ապրիլի 10-ին, տեղի կունենայ Հարմոնի-պիանոսի և Հարմոնիում վրա աճող իլլումուօ

Վ. Ի. ԳԼԱՎԱԶԻ

Վերջին ԿՈՆՅԵՐՏԸ, մանուկներին խաղաղան երգչուհի էլլա Մարիի.
Սկիզբն է 8 ժամին երեկոյան:
Բոյալ (հարմոնի-պիանոսի prolongement-ի հետ Վ. Ի. Գլավազի) զործարան Կ. Մ. Շիլլերի և հարմոնիում (Գլավազի ցուցմունքների համեմատ շինված) զործարան Շիլլերի համակրերը և ծրագրերը մինչև ապրիլի 10-ը կարելի է ստանալ Շիլլերի պիանոսի պահեստում, Գօյովիսկի, № 8, իսկ կօնցերտի օրը թատրոնի կասսայում:
Լօժաներ և բաղկաթոռներ. 3 լր., 2 լր. 50 կ., 2 լր., և 1 լր.
2—2